

Streszczenia / Abstracts

Robert DANKIEWICZ¹
Aleksandra KALANDYK²

UBEZPIECZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ ZA PRODUKT A PROCES ZARZĄDZANIA RYZYKIEM W PRZEDSIĘBIORSTWIE

W artykule podjęto tematykę odpowiedzialności cywilnej za produkt. Celem opracowania jest ukazanie roli ubezpieczeń w procesie zarządzania ryzykiem odpowiedzialności cywilnej za produkt w przedsiębiorstwach. Omówiono istotę i znaczenie zarządzania ryzykiem, przykładowe czynniki ryzyka, zdarzenia występujące w obszarze niepewności oraz możliwości przeciwdziałania tym zdarzeniom. Pozycjonowano w analizowanym procesie ubezpieczenia przy jednoczesnej prezentacji ich roli, stopnia wykorzystania i znaczenia. Zwrócono uwagę na fakt, że coraz częściej prezentowana tematyka staje się obiektem wnikliwych analiz osób zarządzających w przedsiębiorstwach bez względu na ich wielkość. Zjawisko to jest konsekwencją zmian zachodzących w obszarze działalności gospodarczej, których źródła wynikają z oczekiwań partnerów w obrocie gospodarczym oraz wzrostu świadomości ubezpieczeniowej po stronie beneficjentów usług ubezpieczeniowych oraz konsumentów produktów i usług. W efekcie powszechnych zmian zachodzących na rynku wszystkie obszary życia narażone są w coraz większym stopniu na roszczenia będące pochodną odpowiedzialności cywilnej. Zjawisko to przyczynia się do popularyzacji ubezpieczeń zabezpieczających poszczególne rodzaje ryzyka wynikające z tej odpowiedzialności. Szczególne miejsce w tym procesie przypisano odpowiedzialności cywilnej za produkt, w tym również konieczności jego wycofania. W trakcie rozważań zawartych w treści artykułu dokonano analizy czynników i przesłanek stanowiących źródła zagrożeń spotykanych w różnych obszarach działalności gospodarczej. Przedstawiono istotę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za produkt, krajowe i międzynarodowe regulacje prawne tego typu ubezpieczeń wraz z opisem kluczowych elementów umowy ubezpieczenia wynikających z treści poszczególnych elementów składowych ogólnych warunków ubezpieczeń spotykanych w ofertach ubezpieczycieli na rynku krajowym. Podsumowanie rozważań stanowi omówienie wyników badań środowiska przedsiębiorców dotyczące prezentowanych zagadnień. Podstawową metodą badawczą w zbieraniu danych były pośrednie wywiady ankietowe. Narzędziem badawczym opracowanym do tego celu był kwestionariusz wywiadu, który pozwolił na zgromadzenie informacji charakteryzujących grono przedsiębiorców zrzeszonych w Podkarpackim Klubie Biznesu.

Słowa kluczowe: odpowiedzialność cywilna, ryzyko, odpowiedzialność cywilna za produkt, zarządzanie ryzykiem.

LIABILITY INSURANCE FOR THE PRODUCT IN THE PROCESS OF RISK MANAGEMENT OF A COMPANY

The paper considers the subject of product liability. The aim of this paper is to show the role of insurance in risk management product liability enterprises. It was discussed the nature and importance of risk management, some examples of risk factors, the events that occur in the area of uncertainty and ways of preventing it. The insurances were positioned in the reporting process, while the presentation of their role, the use and their significance. The attention was drawn to the fact that more and more often the presented subject becomes the object of a more detailed analysis of management in companies regardless of their size. This phenomenon is a consequence of changes in the area of economic activity whose sources result from the expectations of partners in business and increase awareness of the beneficiaries of insurance and insurance services, consumer products and services. As a result of all the changes on the market the changes in all areas of life are exposed increasingly to the claims of being a derivative liability. This phenomenon contributes to the spread of various types of insurance of protection risks arising from such liability. A special place in this type of process is assigned to product liability including the need to withdraw. While analyzing the considerations in the article there were discussed the factors and conditions which are common sources of risk in various areas of business. The paper presents the essence of insurance product liability, national and international laws on this type of insurance with a description of the key elements of an insurance contract arising from the content of the various components of the policy conditions encountered in offers domestic insurers. The conclusion of the discussion is the presentation of the research on the entrepreneurs' environment on the presented issues. The basic research method in data collection survey interviews were indirect. The research tool developed for this purpose was a questionnaire that allowed the gathering of information characterizing the group of businessmen affiliated to Podkarpacki Business Club.

Keywords: civil liability, risk, insurance product liability risk management, insurance product liability.

DOI:10.7862/rz.2013.hss.24
Tekst złożono w redakcji: maj 2013
Przyjęto do druku: listopad 2013

¹ Dr Robert Dankiewicz, Zakład Finansów i Bankowości, Politechnika Rzeszowska, al. Powstańców Warszawy 8, 35-959 Rzeszów, tel. (017)8651914, e – mail: rdankiew@prz.edu.pl

² Aleksandra Kalandyk, studentka, Politechnika Rzeszowska.

ASPIRACJE ZAWODOWE POLSKIEJ I UKRAIŃSKIEJ MŁODZIEŻY – PODOBIENSTWA I RÓŻNICE

Artykuł prezentuje wyniki badań sondażowych zrealizowanych w 2013 r. wśród maturzystów z Polski i Ukrainy nad aspiracjami zawodowymi. Na podstawie zebranych obserwacji stwierdzono, że plany zawodowe respondentów są ambitne i bardzo podobne. Zamierzają kontynuować naukę w szkole wyższej i dążą do uzyskania zawodu profesjonalisty. Preferują zawody, które cieszą się społecznym uznaniem i dają wysokie zarobki. W analizach też wykazano, że młodzież wierzy, iż zdobywanie doświadczenia zawodowego będzie najlepszą drogą prowadzącą do zdobycia pracy. Dużą rolę w determinowaniu aspiracji zawodowych odgrywają status społeczny i kapitał kulturowy. Jednostki o wyższym statusie i kapitale kulturowym częściej inwestują w edukację i mają wyższe aspiracje zawodowe. Mechanizmy są podobne w obu grupach młodzieży. Pojawiają się też różnice. Młodzież polska częściej zamierza podjąć pracę po skończeniu szkoły ponadgimnazjalnej oraz łączyć edukację z pracą. Młodzież ukraińska jest bardziej zainteresowana samodzielną edukacją. Kolejne różnice pojawiły się w wyborze miejsca pracy. Młodzi Polacy chętniej wybierali pracę w prywatnym zakładzie. Z kolei młodzi Ukraińcy częściej byli zainteresowani pracą w korporacji, firmie zagranicznej. Różnice w aspiracjach zawodowych młodzieży ujawniły się też w analizie strategii poszukiwania pracy. Polscy maturzyści zdecydowanie częściej niż ich rówieśnicy z Ukrainy twierdzili, że w skutecznym znalezieniu pracy mogą być przydatne takie czynniki, jak: znajomości, dyplom wyższej uczelni, znajomość języków obcych, kursy zawodowe, dodatkowe kwalifikacje, certyfikaty, wolontariat.

Słowa kluczowe: aspiracje zawodowe, młodzież, maturzyści, pogranicze polsko-ukraińskie.

PROFESSIONAL ASPIRATIONS OF POLISH AND UKRAINIAN YOUTH – SIMILARITIES AND DIFFERENCES

The article shows the results of a 2013 survey into professional aspirations of Polish and Ukrainian school-leavers. The data collected suggest that the subjects have very similar ambitious professional plans. They intend to continue education at a higher school and they aim to earn a professional title. The subjects prefer professions which have social recognition and which are well-paid. The studies also indicate that young people believe that earning professional experience will be the best way to getting a job. Professional aspirations are determined to a great extent by the social status and cultural capital. Subjects with a higher status and cultural capital more frequently invest in education and have higher professional aspirations. The patterns are similar in the two groups of young people analysed. Differences can also be found. Polish young people intend to start work after leaving secondary school and to combine education with work more frequently, while Ukrainian young people are more interested in education alone. Differences were also found in the choice of the workplace. Young Poles opted for work in a private establishment more willingly. The Ukrainians, on the other hand, more often than not were interested in working for a corporation or a foreign company. In addition, differences in the subjects' professional aspirations were also recognised in the strategies they followed when looking for a job. More often than their Ukrainian counterparts, Polish school-leavers claimed that finding a job can be successfully facilitated by factors such as: having acquaintances, holding a university degree, knowledge of foreign languages, completion of professional courses, having additional qualifications and holding additional certificates as well as voluntary work.

Keywords: professional aspirations, youth, school-leavers, Polish-Ukrainian border.

DOI:10.7862/rz.2013.hss.25

Tekst złożono w redakcji: lipiec 2013

Przyjęto do druku: listopad 2013

³ Dr Piotr Długosz, Instytut Socjologii, Uniwersytet Rzeszowski, Al. Rejtana 16c, 35–959 Rzeszów, tel. (17) 872 13 30, e-mail: ptc@wp.pl

MYŚL FILOZOFICZNA EMMANUELA LEVINASA WOBEC PROBLEMU HOLOKAUSTU

Emmanuel Levinas urodził się w 1906 r. w Kownie w rodzinie należącej do inteligencji żydowskiej, a zmarł w Paryżu w roku 1996. Na biografii i myśli filozofa w szczególności sposób odcisnęła się historia XX wieku. Doświadczenia II wojny światowej, a zwłaszcza Holocaust, stają się kluczowe dla myśliciela. Jedno z jego podstawowych pytań tego traumatycznego doświadczenia dotyczy tego, jak możliwa jest filozofia po Zagładzie? W refleksji Levinas łączy doświadczenie historyczne z doświadczeniem filozoficznym. Twórczość Levinasa układa się w trzy okresy. Pierwsze prace powstają pod wpływem Heideggera i skrótkowo można je określić mianem ontologicznych. Nowy etap rozpoczyna się już po wojnie i charakterystyczne jest dla tego okresu zainteresowanie metafizyką. W trzecim okresie Levinas kładzie nacisk na relacje międzypodmiotowe jednostek odpowiedzialnych za siebie. Podstawowym pojęciem filozofii Levinasa jest pojęcie Innego. Myśliciel zajmuje się doświadczeniem spotkania *ja* z Innym, w którego trakcie spotykamy się z Nieskończonym. Relacja etyczna, która powstaje pomiędzy *ja* a Innym, buduje się na bezbronności i słabości Innego. Wymaga od *ja* oddania mu sprawiedliwości, a nawet ofiary z siebie. Wzbudza poczucie moralne prowadzące do wyrzeczenia się własnej wolności. Inny zjawia się pod postacią śladu. W takim ujęciu relacji z Drugim ujawnia się także odpowiedź filozofa na tragedię Holocaustu lub generalnie – na przemoc ontologiczną. Doświadczenie Innego dokonuje się w spotkaniu z jego Twarzą, która staje się mową. Naga i bezbronna Twarz otwiera na to, co nieskończone. Dzięki epifanii Twarzy Innego spotykamy się z Bogiem. W niej ujawnia się ślad Nieskończonego. Myśl filozofa nie może być rozumiana bez kontekstu historycznego – doświadczenia Zagłady.

Słowa kluczowe: Twarz, Inny, Holocaust, II wojna światowa, bycie, *il y a*.

EMMANUEL LEVINAS'S PHILOSOPHICAL THOUGHT IN RELATION TO THE HOLOCAUST

Emmanuel Levinas was born in 1906 in Kaunas into a Jewish intellectuals family and died in 1996 in Paris. Events of the 20th century had a significant influence on both his biography and philosophical thought. The experience of World War II, especially the Holocaust, became crucial for him. One of his fundamental questions concerned an attempt to find the answer how it was possible for philosophy to exist after the Extermination. In his thought Levinas combines historical experience with the philosophical one. Levinas' works can be divided into three periods, each of them presenting a different idea of encountering the Other. His first publications were strongly influenced by Heidegger and in short could be described as ontological. The experience of the encounter with the Other is liberation from loneliness. In the next period, which is after the war, Levinas turns to metaphysics - meeting the Other is to have the idea of Infinity. Experiencing the Other comes off in encountering his Face, which becomes speech. As Levinas says, face cannot be described in the world's categories. Owing to the epiphany of the Other's face we encounter God. The face reveals an element of the Eternal, who summons to search for your true self and to follow in his footsteps. The thought of the French philosopher cannot be understood without historical context – the Holocaust. What is more, it is inseparably connected with Jewish religious thought and may be considered as part of dialogical philosophy trend. This thesis is devoted to relations between Levinas' philosophical thought and the Holocaust.

Keywords: Face, Other, Holocaust, World War II, being, *il y a*.

DOI:10.7862/rz.2013.hss.26

Tekst złożono w redakcji: czerwiec 2013

Przyjęto do druku: listopad 2013

⁴ Mgr Piotr Domka, Wydział Filologiczny – literaturoznawstwo, Uniwersytet Rzeszowski, ul. Wyspiańskiego 4A, 37–100 Łańcut, tel. 888 021 091, e-mail: piotrekdomka@wp.pl

MÖGLICHKEITEN UND GRENZEN EINER ETHISCHEN FUNDIERUNG VON TECHNIKFOLGENABSCHÄTZUNG

Im vorliegenden Beitrag wird versucht, vor dem Hintergrund wechselseitiger Abhängigkeiten zwischen Technikfolgenabschätzung und Ethik die Frage zu strukturieren, in wie weit eine ethisch fundierte Technikfolgenabschätzung methodologisch und operational möglich ist. Ausgangspunkt der Überlegung stellen allgemeine Charakteristiken der Technikfolgenabschätzung im Hinblick auf ihre wichtigsten normativen Momente dar. Auf dieser Grundlage werden spezifische Bedürfnisse der Technikfolgenabschätzung hinsichtlich normativer Vorgaben identifiziert. Es werden fundamentale normative Funktionen charakterisiert, die Ethik im Rahmen einer ethisch fundierten Technikfolgenabschätzung erfüllen muss: eine doppelte legitimierende Funktion (Legitimierung der Technikfolgenabschätzung als wissenschaftlicher Politikberatung in Fragen der wissenschaftlich-technologischen Entwicklung und Legitimierung von den als Grundlage konkreter Bewertungen und Empfehlungen herangezogenen Normen und Werten), konzipierende Funktion (Implementierung von ethischen Kriterien im Forschungs- und Beratungsdesign) und bewertende Funktion (Nutzung von ethischen Operationalisierungen zur Identifikation, Analyse und Bewertung einzelner Entscheidungsoptionen). In Anbetracht dieser Zielsetzung wird eine Ethikauffassung vorgeschlagen, die einerseits über die erforderlichen operationalen Kompetenzen verfügt, andererseits die methodologischen Turbulenzen übersteht, die sich aus miteinander konfligierenden Anforderungen hinsichtlich Legitimation, Operationalisierung, evaluativer Leistungsfähigkeit und Implementierung ergeben. Trotz vieler methodologischen und operationalen Schwächen des vorgeschlagenen Ethikkonzeptes kann eine auf solcher Ethik fundierte Technikfolgenabschätzung eine langfristige Orientierungsfunktion für die Gesellschaft erfüllen, die sonst auf keine andere Weise geleistet werden könnte.

Schlüsselbegriffe: Technikethik, Technikfolgenabschätzung, Technikbewertung, Konstruktivismus, Normativismus, Rechtfertigung, Operationalisierung, evaluative Leistungsfähigkeit, Implementationspotential.

POSSIBILITIES AND LIMITATIONS OF ETHICAL FOUNDATIONS OF TECHNOLOGY ASSESSMENT

In the presented paper on the background of the interaction between technology assessment and ethics they took up the question, how far methodologically and operationally the technology assessment founded on ethics is possible. The starting point of discussion is general characteristic of technology assessment in terms of its most important normative moments. On this basis, the specific needs of technology assessment regarding on normative preliminaries were identified. They characterized fundamental normative functions, that ethics must play in technology assessment: a double legitimating function (legitimization of technology assessment as a scientific policy advice on matters of scientific-technological development and legitimization of the norm and values considered as the basis of evaluation and recommendations), conceptual function (implementation of ethical criteria for the research and consultancy design) and evaluative function (using of ethical operationalizations to identify, analysis and evaluation of decision options). In view of such specific objectives they offer ethics approach, which has the necessary operational competence and on the other hand, survives methodological turbulence resulting from the mutually contradictory requirements of the legitimization, operationalization, evaluative performance and implementation. Despite many methodological and operational weaknesses of the offering ethics concept, technology assessment founded on this ethics may serve a long-term orientation function for the public that could be done in no other way else.

Keywords: engineering ethics, technology assessment, evaluation of technology, constructivism, normativism, legitimization, operationalization, evaluative performance, implementation potential.

DOI:10.7862/rz.2013.hss.27

Tekst złożono w redakcji: czerwiec 2013

Przyjęto do druku: listopad 2013

⁵ Dr Gerd Grüebler, Institut fuer Philosophie, Technische Universitaet Dresden,

⁶ Dr Krzysztof Michalski, Zakład Nauk Humanistycznych, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska, ul. Poznańska 1, 35-084 Rzeszów, tel. (17) 865 12 04, autor korespondencyjny:
e-mail: michals@prz.edu.pl

STRAŻ GRANICZNA I JEJ ZADANIA W ZAKRESIE OCHRONY BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ – ZARYS PROBLEMATYKI

Prezentowany artykuł poświęcony jest Straży Granicznej będącej jedną z wyspecjalizowanych jednostek zajmujących się ochroną bezpieczeństwa narodowego. W pierwszej części przybliżono znaczenie pojęć: bezpieczeństwo (utożsamiane zazwyczaj ze stanem spokoju, brakiem zagrożeń) oraz bezpieczeństwo państwa (oznaczające zdolność władz i narodu do ochrony ich wartości). W dalszej kolejności przedstawiono genezę Straży Granicznej, jej organizację oraz zadania. Uwagi dotyczące genezy Straży Granicznej mają na celu zaprezentowanie działających w okresie II Rzeczypospolitej Korpusu Ochrony Pogranicza oraz Straży Granicznej, a także powołanych w 1945 roku Wojsk Ochrony Pogranicza. Do głównych zadań tych formacji należało zapobieganie i zwalczanie przestępczości granicznej, a także zapewnienie w pasie granicznym bezpieczeństwa i porządku publicznego. W części opracowania dotyczącej organizacji Straży Granicznej przedstawiono jej strukturę organizacyjną z uwzględnieniem modyfikacji wynikających z realizacji postanowień przyjętych w *Założeniach wieloletniej koncepcji funkcjonowania Straży Granicznej na lata 2009 – 2015*. Rozważania poświęcone zadaniom koncentrują się na zadaniach wskazanych w ustawie o Straży Granicznej. Straż Graniczna jako jednolita umundurowana i uzbrojona formacja o charakterze policyjnym powołana została przede wszystkim do ochrony granicy państwowej na lądzie i morzu oraz do organizowania i dokonywania kontroli ruchu granicznego. Ochrona granicy państwowej polega na eliminowaniu przypadków bezprawnego jej przekraczania przez osoby i środki transportu oraz przemieszczania towarów. Z kolei kontrola ruchu granicznego związana jest z przeprowadzaniem czynności ustalania legalności przekraczania granicy państwowej. W katalogu obowiązków Straży Granicznej te zadania wysuwają się na pierwszy plan. Ich realizacja jest główną misją tej formacji, a jednocześnie wykonywanie tych kluczowych zadań odgrywa istotną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa narodowego.

Słowa kluczowe : Straż Graniczna, bezpieczeństwo narodowe, zadania Straży Granicznej.

BORDER GUARD AND ITS TASKS IN THE AREA OF NATIONAL SECURITY PROTECTION OF THE REPUBLIC OF POLAND - SUBJECT OUTLINE

The presented paper deals with Border Guard, being one of specialized unit involving in protection of national security. The first part of the paper outlines meaning of basic concepts such as security (usually identified as state of peace, lack of dangers) and state security (understood as capability of authorities and nation to protect their values). Origins of the Border Guard are then described, its organization and tasks. Purpose of the remarks on the Border Guard origins is to show Border Protection Corps and Border Guard operating during II Republic and Border Protection Corps creation in 1945. Obstruction and elimination of border offenses were their main tasks, together with providing security and public order in the border area. The part of the paper dealing with organization of the Border Guard presents organizational structure, taking into account modifications followed from implementation of statements in *Assumptions on multiyear concept of Border Guard operation in the year 2009 – 2015*. Considerations concerning the tasks are focused on duties indicated in the law on Border Guard. Border Guard as a unit uniformly uniformed and armed, of police character, has been created primarily for protection of state border on land and sea, and for organization and supervision of border movement. Protection of the state border means elimination of unauthorized crossing by persons, transport vehicles and unauthorized movement of goods. In turn, supervision of border movement means verification of legality of state border crossings. These two tasks are the most important in the catalog of all duties of the Border Guard. Implementation of these tasks is the main mission of the formation, involving key duties for providing national security.

Keywords: border guard, national security, border guard tasks.

DOI:10.7862/rz.2013.hss.28

Tekst złożono w redakcji: maj 2013

Przyjęto do druku: listopad 2013

⁷ Dr Dorota Kamuda, Katedra Prawa i Administracji, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska, Rzeszów, al. Powstańców Warszawy 6, 35-959 Rzeszów, tel. (017) 8524442, autor korespondencyjny: e-mail: dkamuda@prz.edu.pl

⁸ Dr Małgorzata Trybus, Zakład Prawa Karnego i Postępowania Karnego, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów.

ROLA ALTERNATYWNYCH SYSTEMÓW OBROTU AKCJAMI W PROCESIE POZYSKANIA KAPITAŁU W ROZWIJAJĄCYCH SIĘ PRZEDSIĘBIORSTWACH

Naturalnym procesem rozwoju organizacji i przedsiębiorstw jest przechodzenie w kolejne fazy: od inicjacji działalności począwszy poprzez wzrost, stabilizację, aż po przełom, który może być upadkiem lub dynamiczną zmianą. Taka przemiana, której źródłem jest szereg czynników zewnętrznych i wewnętrznych, wymaga poniesienia nakładów inwestycyjnych. Od kondycji finansowej podmiotu oraz celów i sposobów realizacji takiej przemiany, będzie zależał sposób finansowania procesu wdrażania zmian i przejścia do kolejnej fazy wzrostu przedsiębiorstwa. Często środki własne przedsiębiorstwa nie są wystarczające aby zrealizować zaplanowane w przedsiębiorstwie zmiany. W takiej sytuacji należy rozważyć pozyskanie zewnętrznych środków finansowych. Wybór najbardziej odpowiedniego sposobu pozyskania środków zewnętrznych, wymaga starannego rozważenia wad i zalet związanych z określonymi sposobami finansowania. Jednym ze sposobów pozyskania zewnętrznych środków finansowych jest emisja akcji na rynku NewConnect. Emisja akcji w ofercie prywatnej pozwala firmom na różnym etapie rozwoju stosunkowo szybko i tanio pozyskać nawet znaczne środki finansowe. Dla przedsiębiorstw na wczesnym etapie rozwoju zazwyczaj stanowi atrakcyjniejsze źródło finansowania względem funduszy venture capital. W porównaniu do emisji publicznej na GPW w Warszawie, emisja prywatna jest prostsza, szybsza oraz wolna od rygorystycznych wymogów związanych z obowiązkami informacyjnymi. Ze względu na liczne zalety emisje akcji na alternatywnych systemach obrotu stają się ważnym i coraz częściej wybieranym przez przedsiębiorstwa sposobem pozyskania kapitału.

Słowa kluczowe: pozyskiwanie kapitału, emisja akcji, alternatywne systemy obrotu.

ROLE OF ALTERNATIVE INVESTMENT MARKETS IN THE PROCESS OF RAISING CAPITAL BY GROWING COMPANIES

The natural process of the development of organizations and companies is the passage through successive phases: the initiation of activities, growth, stabilization, until the turn, which can be falling or dynamic change. Such a transformation, which is result of a number of external and internal factors, requires capital expenditures. Financial condition of the company and the goals and methods of implementation of such changes will influence the method of financing the implementation of change and transition to the next phase of growth of the company. Quite often enterprise's own resources are not sufficient to achieve the planned changes in the company. In such situation, company should consider obtaining external funds. Selecting the most appropriate way of obtaining external funds, requires careful consideration of the advantages and disadvantages associated with certain ways of financing. One of the ways to obtain external funding is the issue of shares on NewConnect. Issue of shares in a private placement allows companies at various stages of development relatively quickly and cheaply obtain even a substantial financial resources. For companies at an early stage of development is usually a more attractive source of funding relative to venture capital funds. Compared to a Initial Public Offering on the Warsaw Stock Exchange, private placement is simpler, faster and free from stringent requirements of public disclosure. Because of the many advantages raising capital through selling shares on alternative investment markets is becoming increasingly important and it is chosen by the more and more companies.

Keywords: raising capital, issue of shares, alternative investment market.

DOI:10.7862/rz.2013.hss.29

Tekst złożono w redakcji: maj 2013
Przyjęto do druku: listopad 2013

⁹ Dr inż. Adriana Kaszuba-Perz (autor korespondencyjny), Zakład Finansów i Bankowości, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska, al. Powstańców Warszawy 8, 35-959 Rzeszów, tel. (017)8651914, e-mail: aperz@prz.edu.pl
¹⁰ Dr inż. Paweł Perz, Zakład Finansów i Bankowości, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska, al. Powstańców Warszawy 8, 35-959 Rzeszów, tel. (017)8651914.

Marlena LOREK¹¹

Leszek PAWLKOWICZ¹²

Krzysztof SUROWIEC¹³

BEZPIECZEŃSTWO NARODOWE I WEWNĘTRZNE – TEORIA I PRAKTYKA NA PRZYKŁADZIE WYBRANYCH ZAGADNIENÍ W DRUGIEJ RZECZPOSPOLITEJ (1918–1939)

Artykuł przedstawia zagadnienia związane z bezpieczeństwem, a w szczególności charakterystykę bezpieczeństwa narodowego i wewnętrznego II Rzeczypospolitej w latach 1918–1939 na przykładzie wybranych problemów ze wspomnianego okresu. Zapewnienie obydwu rodzajów bezpieczeństwa było bardzo ważne dla ówczesnej Polski, podobnie jak w każdym współczesnym państwie. Zagadnienia bezpieczeństwa narodowego musiały nabrać dużego znaczenia, od kiedy Polska odzyskała niepodległość w listopadzie 1918 r. Obrona granic nowego państwa; zagwarantowanie silnej pozycji na arenie międzynarodowej; szczególnie w stosunku do swoich dwóch, silnych sąsiadów Niemiec i Rosji było kluczowe dla utrzymania niezależności i pozycji Polski wśród narodów Europy. Oprócz bezpieczeństwa narodowego ważną rolę w funkcjonowaniu państwa odgrywało bezpieczeństwo wewnętrzne. Polska w okresie międzywojennym musiała sobie poradzić z wieloma wyzwaniami, jakie stanęły przed nowo powstałym podmiotem stosunków międzynarodowych. Dodatkowym utrudnieniem dla Polski był brak tradycji państwowej, ponieważ przez ponad sto lat, kraj nie istniał w wyniku rozbiorów. Pierwszy okres 1918–1926 charakteryzował się wystąpieniami społecznymi, które były związane z trudnymi warunkami życiowymi po zakończeniu I wojny światowej, występowała w tym czasie również duża przestępczość, problemy ze zdemobilizowanymi żołnierzami, ale także walki z sąsiadami (szczególnie zagrażająca bytowi państwowemu była wojna z Rosją bolszewicką, zakończona w 1921 r. traktatem w Rydze) oraz konflikty narodowościowe na Kresach wschodnich. Następny okres 1926–1939 charakteryzował się mimo uspokojenia sytuacji społecznej i stosunków z sąsiednimi państwami, nadal trudnościami wewnątrz kraju, spowodowanymi między innymi zamachem majowym Józefa Piłsudskiego z 1926 r. i konfliktami z mniejszościami narodowymi, głównie z Niemcami i Ukraińcami. Nowym problemem, który pojawił się w latach trzydziestych XX wieku były nasilające się akty terrorystyczne wobec Polaków, głównie ze strony Ukraińców i komunistów.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo narodowe, bezpieczeństwo wewnętrzne, Polska w latach 1918–1939, policja.

NATIONAL AND INTERNAL SECURITY – THEORY AND PRACTICE, THE EXAMPLE OF SOME ISSUES IN THE SECOND REPUBLIC (1918–1939)

The article presents the issues related to security, in particular the characteristics of national security and internal Second Republic in the years 1918–1939, based on selected problems of that period. Providing both types of safety was very important for the then Polish, as in any modern country. Issues of national security need to acquire great importance, since Poland regained its independence in November 1918, the Defense borders of the new state; ensure a strong position in the international arena, especially in relation to its two powerful neighbors, Germany and Russia were critical to maintaining independence and position of the Polish among the peoples of Europe. In addition to national security an important role in the functioning of the internal security of the state played. Poland in the interwar period had to deal with many problems that faced the newly formed entity in international relations. The first period of 1918–1926 was characterized by social occurrences that were associated with difficult living conditions after the end of World War I, there was at that time also a big crime problems demobilized soldiers, but also to fight with the neighbors and the ethnic conflicts in the eastern borderlands. The next period of 1926–1939 was characterized by calm despite the social situation and relations with neighboring countries, still difficulties in the interior of the country, caused among other things, the May assassination of Joseph Piłsudski in 1926 and conflicts with ethnic minorities, mainly Germans and Ukrainians. New problem, which appeared in the thirties of the twentieth century was the increasing acts of terrorism against the Poles, mainly from the Ukrainians and the Communists.

Keywords: national security, homeland security, Poland in the years 1918–1939, the police.

DOI:10.7862/rz.2013.hss.30

Tekst złożono w redakcji: czerwiec 2013

Przyjęto do druku: listopad 2013

¹¹ Mgr Marlena Lorek, Katedra Systemów Zarządzania i Logistyki, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska.

¹² Dr Leszek Pawlikowicz, Zakład Historii Państwa i Prawa, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Rzeszowski.

¹³ Mgr Krzysztof Surowiec, Katedra Prawa i Administracji, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska, al. Powstańców Warszawy 6, 35-959 Rzeszów, tel. (017) 8524442, autor korespondencyjny, e-mail: ks@prz.edu.pl

IMPLICATIONS OF DISCOUNTING METHODS AND RELATIONS BETWEEN NPV, IRR AND MIRR FOR EFFICIENCY EVALUATION OF INVESTMENT PROJECTS

Efficiency evaluation of investment projects in market economy ought to be based mainly on the use of indices based on discount method. These indices, in spite of being known for many years, in many cases are used incorrectly. The discount technique used in the indices requires the selection of a uniform moment of time for which cash flows are discounted as well as the inclusion of the total value of planned/realized investment along with its residual value. The use of the aforementioned indices without proper knowledge regarding not only economics but mathematics as well can result in an inappropriate efficiency evaluation of analyzed investment projects and, as a consequence, lead to undertaking wrong decisions that may put the company at the risk of making considerable losses. This article outlines the consequences of choosing discounting for various moments of time for discounted indices of efficiency evaluation of investments – NPV, IRR and MIRR. It also presents mathematical relations between these methods and the consequences of such relations for the evaluation of investment profitability. The article concludes that as for IRR method, it is of no significance for what period we discount as IRR values, irrespectively of the selected moment of time, will be always equal. Nonetheless, this does not apply to the use of a modified version of IRR method, i.e. MIRR. Here the choice of the moment for which cash surplus will be discounted is of no significance in only one case, i.e. when MIRR equals IRR. The applied conception of calculating MIRR ought to result from the accepted conception of calculating NPV; nonetheless, it does not function this way in practice.

Keywords: investments, investment efficiency, investment project evaluation methods

IMPLIKACJE SPOSOBU DYSKONTOWANIA I ZWIĄZKÓW MIĘDZY NPV, IRR I MIRR DLA OCENY EFEKTYWNOŚCI PROJEKTÓW INWESTYCYJNYCH

Ocena efektywności inwestycji projektów inwestycyjnych w gospodarce rynkowej opierać się powinna w głównej mierze na wykorzystaniu wskaźników opartych na technice dyskonta. Wskaźniki te, mimo iż znane są od wielu lat, w wielu przypadkach stosowane są niewłaściwie. Technika dyskonta wykorzystywana w tych wskaźnikach wymaga wyboru jednolitego momentu czasowego, na które są dyskontowane przepływy pieniężne jak również uwzględnienia wartości całej planowanej/realizowanej inwestycji wraz z jej wartością rezydualną. Wykorzystywanie tych wskaźników bez odpowiedniej wiedzy z zakresu nie tylko ekonomii ale i matematyki skutkować może niewłaściwą oceną efektywności analizowanych projektów inwestycyjnych, czego skutkiem może być podjęcie niewłaściwej decyzji i w konsekwencji narażenie firmy na straty. W artykule przedstawiono konsekwencje wyboru dyskontowania na różne momenty w czasie, dla dyskontowych wskaźników oceny efektywności inwestycji – NPV, IRR in MIRR. Zaprezentowano związki matematyczne zachodzące między tymi metodami oraz konsekwencje tych związków dla oceny opłacalności inwestycji. Wykazano, iż w przypadku metody IRR, nie ma znaczenia na jaki okres dyskontujemy, gdyż bez względu na wybrany moment czasowy wartości IRR będą zawsze sobie równe. Nie jest tak jednak przy wykorzystaniu zmodyfikowanej wersji metody IRR - MIRR. W tym przypadku, wybór momentu, na który zostaną zdyskontowane nadwyżki pieniężne nie ma znaczenia tylko w jednym przypadku, tj. gdy MIRR jest równa IRR. Wykorzystana koncepcja liczenia MIRR wynikać powinna z przyjętej koncepcji liczenia NPV, jednakże jak pokazuje praktyka w wielu przypadkach tak nie jest.

Słowa kluczowe: inwestycje, efektywność inwestycji, metody oceny efektywności inwestycji.

DOI:10.7862/rz.2013.hss. 31

Tekst złożono w redakcji: lipiec 2013

Przyjęto do druku: listopad 2013

¹⁴PhD Paweł Merło, Assistant Professor, Faculty of Economics, Department of Macroeconomics, University of Warmia and Mazury in Olsztyn, ul. Prawocheńskiego 19/210, 10-720, Olsztyn, Poland, phone: +48895233210, merlo@uwm.edu.pl

“PODKARPACIE COUNTRY – LIFE QUALITY CLUSTER” AS AN EXAMPLE OF INTEGRATED SUSTAINABILITY SOLUTION ESTABLISHED IN SOUTH-EAST PART OF POLAND

Sustainable development is a progressively significant subject for a wide range of regions and organizations all over the world. The integration of sustainability has improved in the past decade, especially through the extensive varieties of management strategies. This has a vast impact on decisions associated with management process, including strategy, design and improvement. Also regions have integrated social, economic and ecological sustainability in their development strategies.

The example of integrated sustainability solution in the region of south-eastern Poland is The Life Quality Cluster “Podkarpacie Country”. The cluster was established to construct valuable surroundings for development and growth in south-east district. It became an answer for external pressure made by societal concerns about sustainable growth and natural environment. The unique surroundings of Podkarpacie region create an opportunity for growth of sustainable tourism, health recovery sector and green technology industry.

The article proves that the Life Quality Cluster “Podkarpacie Country”, along with its initiatives meets the foundations of the Regional Development Strategy. Projects submitted by the cluster, such as Village Senior, Medical Tourism and Green Buildings, described by the authors, promote the concept of quality of life, which is inextricably linked with sustainable development. The Life Quality Cluster “Podkarpacie Country” undoubtedly contributes to the promotion of sustainable development in south-eastern Poland.

Keywords: Sustainable development, Regional Development Strategy, life quality, Podkarpacie Country Cluster

KLASTER JAKOŚCI ŻYCIA “DOLINA PODKARPACIA” JAKO PRZYKŁAD WDRAŻANIA STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W POLSCE POŁUDNIOWO-WSCHODNIEJ

Koncepcja Zrównoważonego Rozwoju staje się ważnym zagadnieniem dla wielu regionów i organizacji na całym świecie. Idea ta, najsilniej rozwinęła się w ciągu ostatniej dekady przede wszystkim dzięki rozwojowi i popularyzacji zarządzania strategicznego mającego istotny wpływ na decyzje podejmowane w procesie zarządzania. Również regiony poszczególnych państw czerpią z tej idei po to aby uwzględnić w swojej - regionalnej strategii tak ważny w dzisiejszych czasach, proces zmian społecznych, gospodarczych czy ekologicznych, zapewniając równowagę między zyskami i kosztami rozwoju w perspektywie przyszłych pokoleń.

Doskonałym przykładem wdrożenia koncepcji Zrównoważonego Rozwoju w Polsce Południowo- Wschodniej jest Klaster Jakości Życia „Dolina Podkarpacia”. U podstaw działania klastra, początkowo zakładano przede wszystkim, stworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju i wzrostu tej części kraju, jednak szybko okazało się, że stał się on doskonałym rozwiązaniem i odpowiedzią na naciski oraz obawy płynące ze strony społeczeństwa dotyczące zrównoważonego wzrostu i ochrony środowiska naturalnego. Wyjątkowe otoczenie Województwa Podkarpackiego oraz jego walory przyrodnicze stworzyły odpowiednie warunki i szanse dla rozwoju m. in. zrównoważonej turystyki, sektora ochrony zdrowia oraz budownictwa energooszczędnego.

Artykuł dowodzi, że Klaster Jakości Życia "Dolina Podkarpacia", wraz ze swoimi inicjatywami spełnia założenia Strategii Rozwoju Regionalnego. Projekty wdrażane przez klaster, takie jak Wioska Seniora, Turystyka Medyczna czy Budownictwo Pasywne, opisane przez autorów, przyczyniają się do promowania koncepcji jakości życia, która nierozdzielnie łączy się z zasadą zrównoważonego rozwoju. Klaster Jakości Życia "Dolina Podkarpacia" bez wątpienia przyczynia się do promowania zrównoważonego rozwoju w Polsce Południowo-Wschodniej.

Słowa kluczowe: Zrównoważony rozwój, Strategia Rozwoju Regionalnego, jakość życia, Klaster Dolina Podkarpacia.

DOI:10.7862/rz.2013.hss.32

Tekst złożono w redakcji: maj 2013

Przyjęto do druku: listopad 2013

¹⁵ MSc Barbara Ochab, The Rzeszow University of Technology, The Faculty of Management, Department of Enterprise, Management and Ecoinnovation, Al. Powstańców Warszawy 12, 35-959 Rzeszów, Poland, phone: +48 17 865 1165, e-mail: b_ochab@prz.edu.pl

¹⁶ MSc, Eng Agata Warmińska, The Rzeszow University of Technology, The Faculty of Management, Department of Enterprise, Management and Ecoinnovation, Al. Powstańców Warszawy 12, 35-959 Rzeszów, Poland, phone: +48 17 865 1736, e-mail: agataw@prz.edu.pl

CRISIS SYNDROME OF MODERNIZATION: UKRAINIAN VARIANT

In this article the evolution of “crisis syndrome of modernization” concept is observed. The reasons of divergent understanding of modernization crises in Western and domestic political sciences are analyzed. In the article the necessity of the renewal of the notion «crisis syndrome of modernization» is grounded. The author proposes personal version of “crisis syndrome of modernization” which lets to distinguish crises – reasons for modernization and crises which occur as its result. Advantages of the proposed version of crisis syndrome of modernization are in possibilities 1) to fix the gradation of formation and development of system inconsistencies; 2) to take into consideration that multiplicity of political crises may be predetermined by the current scenario and also by unsolved problems of previous modernization projects. In this context, success criteria of Ukrainian modernization are changes in political consciousness because of activation of Ukrainian people self-organization, formation of national identification on the basis of moral and value consolidation of society, which in general lead to collective self-determination and creation of collective subject of political process. Unlike modern official opinion, which insists that modernization has taken place in Ukraine (in the form of “optimization” and “improvement”), we think that the last twenty years are defined by development of simplification scenario. This means, that several unsuccessful attempts of modernization in Ukraine have determined simultaneousness of multidirectional phenomena: degradation of industrial achievements, archaisation – as return to the most viable system forms on the background of adoption of certain features of modern information society. In such coordinates crisis syndrome of modernization is not an episode in life of political system but gradual process, where qualitative manifestations and degree of political system damage depend on authorities’ activity, social conditions, demographic resources of certain political system and behavior of geopolitical environment.

Keywords: oligarchization, modernization, crisis syndrome of modernization, Ukraine.

KRYZYS SYNDROMU MODERNIZACJI: WARIANT UKRAIŃSKI

W tym artykule obserwuje się ewolucja koncepcji *kryzysu* syndromu modernizacji. są Analizowane są przyczyny rozbieżnego rozumienia modernizacji i krajowych kryzysów w zachodniej politologii. W artykule została uziemiona konieczność przedłużenia terminu *kryzys* zespołem modernizacji. Autorka proponuje uwolnienie „kryzysu zespołowego modernizacji”, która pozwala odróżnić kryzysy – powody modernizacji i kryzysy, jaki występują jako wyniki. Zalety proponowanej wersji zespołu kryzysowego mają możliwości co do tego że: 1) ustalenia gradacji szkolenia i rozwoju niespójności systemowych; 2) wziąć pod uwagę fakt, że wielość kryzysów politycznych może być zdeterminowane przez obecnego scenariusza i przez nierozwiązanych problemów z poprzednich projektów modernizacyjnych. W związku z tym, kryteria sukcesu są modernizacja ukraińskiej waluty w świadomości politycznej powodu aktywacji narodu ukraińskiego samoorganizacja, szkolenia narodowej identyfikacji w oparciu o wartości moralnej i konsolidacji społeczeństwa – wszystko co w ogólnym prowadzą do zbiorowego samostanowienia i ustanowienie zbiorowej temat procesu politycznego. W przeciwieństwie do nowoczesnej oficjalnej (państwowej) opinii, wszystko podkreśla, że modernizacja miała miejsce na Ukrainie (w formie „optymalizacji” i „poprawy”), autorka uznaje, że ostatnie dwadzieścia lat określa rozwoju uproszczonego scenariusza modernizacji państwa. To grupowanie oznacza, że po kilku nieudanych próbach modernizacji na Ukrainie ustalili jednoczesności wielokierunkowych zjawisk: degradacji przemysłowych osiągnięć, im stać się archaiczne – powrót do najbardziej opłacalnych form systemowych na tle przyjęcia niektórych cech nowoczesnego społeczeństwa informacyjnego. Takie współrzędne w zespole kryzysowym modernizacji nie są epizodami w życiu politycznym podanie systemu procesu stopniowej, gdzie jakościowe manifestacje i stopień uszkodzenia zależy od aktywności władz politycznych system są warunki socjalne, zasoby demograficzne systemu politycznego i zachowania środowiska geopolitycznego.

Słowa kluczowe: oligarchizacja, modernizacja, modernizacja zespołu kryzysowego, Ukraina.

DOI:10.7862/rz.2013.hss.33

Tekst złożono w redakcji: lipiec 2013

Przyjęto do druku: listopad 2013

¹⁷ Dr Tetyana K. Poyarkova, National Pedagogical Dragomanov University, Ukraine, Kiev, Department of Political Science, Institute of Political Science and Law, e-mail:rosin13@ukr.net

Павел ПРЫГУНОВ¹⁸
Виктор ЛИТВИНЕНКО¹⁹
Кристина КАРПОВА²⁰

НЕГОСУДАРСТВЕННАЯ СИСТЕМА БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА КАК ОДНА ИЗ ОСНОВ ИННОВАЦИОННОГО ПОСТРОЕНИЯ СОВРЕМЕННОЙ АРХИТЕКТУРЫ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УКРАИНЫ

В статье рассматриваются проблемы развития негосударственной системы безопасности предпринимательства как составной части общей системы национальной безопасности Украины. Проведен анализ формирования организационно-правовых условий функционирования негосударственной системы безопасности в Украине, определены условия ее развития.

Начало XXI века показало, что угроз и вызовов человечеству меньше не стало, наоборот они приобретают масштабный транснациональный характер и требуют для их разрешения объединения усилий всего мирового сообщества.

Для преодоления последствий мирового финансового кризиса, недопущения негативных последствий от природных и техногенных катастроф, организации эффективной борьбы с терроризмом и экстремизмом сегодня каждое государство нуждается в укреплении своей национальной системы безопасности, определяя эффективные механизмы взаимодействия не только между ее субъектами, но и постоянно осуществляя поиск новых резервов, способных упрочить уровень обеспечения национальной безопасности в государстве.

Для обеспечения эффективного противодействия современным опасностям и угрозам в сфере экономики целесообразно разработать и научно обосновать специфичные методы обеспечения экономической безопасности, творчески соединить науку и практику обеспечения безопасности отечественных субъектов хозяйствования; разработать инфраструктуру социального, медицинского и страхового обеспечения субъектов безопасности, для защиты их интересов в различных программах власти необходимо создать отраслевой профсоюз; создать единую информационную базу данных для существующих субъектов негосударственной системы безопасности, образования координационных органов деятельности, субъектов негосударственной системы безопасности; разработать новые, более креативные подходы к обеспечению безопасности, предусматривающих комплексное совершенствование системы негосударственного обеспечения безопасности с учетом уже наработанного опыта в Украине, так и за рубежом.

Ключевые слова: система национальной безопасности Украины, негосударственная система безопасности предпринимательства, модель взаимодействия, субъекты негосударственной системы безопасности, условия развития.

POZARZĄDOWY SYSTEM BEZPIECZEŃSTWA BIZNESU JAKO JEDEN Z FILARÓW INNOWACYJNEJ ARCHITEKTURY BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO UKRAINY

W niniejszym artykule rozpatruje się problem rozwoju niepaństwowych systemów bezpieczeństwa biznesu jako część ogólnego bezpieczeństwa narodowego Ukrainy. Przeanalizowano tworzenie organizacyjnych i prawnych ram funkcjonowania niepublicznego systemu bezpieczeństwa na Ukrainie oraz warunki do jego rozwoju.

Początek XXI wieku wykazał, że zagrożenia i wyzwania ludzkości nie zmaleły, a wręcz przeciwnie, osiągają skalę ponadnarodową i potrzebują uzgodnienia wspólnych wysiłków społeczności międzynarodowej.

Dzisiaj aby przetrwać skutki światowego kryzysu finansowego, w celu uniknięcia negatywnych skutków klęsk i katastrof spowodowanych przez człowieka, a także organizacji skutecznej walki z terroryzmem i ekstremizmem każde państwo musi zwiększyć swoje bezpieczeństwo narodowe, zidentyfikować skuteczne mechanizmy współpracy, nie tylko

¹⁸ Prof. Павел Прыгунов, Днепропетровский национальный университет железнодорожного транспорта им. академика В. Лазаряна, Украина, e-mail: isbp@ukr.net

¹⁹ Dr Виктор Литвиненко, Днепропетровский национальный университет железнодорожного транспорта им. академика В. Лазаряна, Украина.

²⁰ Mgr Кристина Карпова Днепропетровский национальный университет железнодорожного транспорта им. ак В. Лазаряна, Украина.

między podmiotami, ale również pomiędzy innowacyjnymi rezerwami, które mogą wzmocnić poziom bezpieczeństwa narodowego w państwie.

Dla skutecznego przeciwdziałania współczesnym niebezpieczeństwom i zagrożeniom w gospodarczej sferze warto opracować i naukowo uzasadnić specyficzne metody zapewnienia bezpieczeństwa ekonomicznego, połączyć naukę z praktyką krajowych podmiotów gospodarczych; opracować spójną informacyjną bazę danych dla istniejących podmiotów niepaństwowego systemu bezpieczeństwa, w celach tworzenia koordynujących organizacji, subiektów niepaństwowego systemu bezpieczeństwa, opracować nowe, bardziej kreatywne podejścia do zapewnienia bezpieczeństwa z uwzględnieniem dotychczasowych doświadczeń tak w Ukrainie, jak i zagranicą.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo narodowe Ukrainy, pozarządowe systemy bezpieczeństwa przedsiębiorstwa, model współdziałania, podmioty niepaństwowego systemu bezpieczeństwa, warunki rozwoju.

DOI:10.7862/rz.2013.hss.34

Tekst złożono w redakcji: maj 2013

Przyjęto do druku: listopad 2013

RYNEK UBEZPIECZENIOWY KRAJÓW GRUPY WYSZEHRADZKIEJ W WARUNKACH SPOWOLNIENIA GOSPODARCZEGO

Występujące obecnie w gospodarce światowej spowolnienie gospodarcze wpływa destrukcyjnie na wszystkie segmenty rynku. Przyczynia się do osłabienia aktywności przedsiębiorstw, co skutkuje spadkiem zatrudnienia, zmniejszającymi się realnymi dochodami społeczeństwa i wzrostem bezrobocia. Wszystkie te czynniki mają odzwierciedlenie w stanie rozwoju sektora ubezpieczeniowego, który zależy od podaży ryzyka przez ubezpieczających się, popytu na te ryzyka ze strony ubezpieczycieli, względnie gotowości do ich przyjmowania oraz środków finansowych, jakimi dysponują jedni i drudzy, one bowiem ostatecznie warunkują obrót ryzykiem jako towarem na rynku. Podaż ryzyka jest zaś bezpośrednią pochodną rozwoju gospodarki narodowej kraju oraz kondycji, w jakiej aktualnie się ona znajduje. Sektor ubezpieczeniowy stanowi w gospodarce każdego kraju ważne ogniwo jego systemu finansowego. Jest bowiem uzupełnieniem systemu socjalnego państwa, a także, poprzez mechanizm akumulacji kapitału, może stanowić źródło finansowania nowych inwestycji. Ma także duże znaczenie w wymiarze międzynarodowych rynków finansowych, które tak, jak współczesna gospodarka światowa charakteryzują się ścisłymi powiązaniem pomiędzy poszczególnymi krajami. Oznacza to, iż występujące w jednym z nich wahania koniunkturalne, wpływają na inne kraje.

Celem niniejszego artykułu jest zaprezentowanie stanu rozwoju rynków ubezpieczeniowych krajów Grupy Wyszehradzkiej w warunkach spowolnienia gospodarczego. Dokonano analizy znaczenia sektora ubezpieczeniowego w gospodarce każdego z omawianych krajów, zaprezentowano stan jego rozwoju w latach 2008 – 2012, a także omówiono wpływ spowolnienia gospodarczego na jego rozwój.

Słowa kluczowe: spowolnienie gospodarcze, Grupa Wyszehradzka, sektor ubezpieczeniowy, zakłady ubezpieczeń, bezpieczeństwo finansowe.

INSURANCE MARKET OF THE VISEGRAD GROUP UNDER ECONOMIC SLOWDOWN

The economic slowdown currently observed in the global economy has adversely influenced all market segments. It has undermined the activity of enterprises, which results in a reduced employment, decline in real income of the society and increased unemployment. All these factors are reflected in the development stage of the insurance sector, which depends on the supply of risks on the insured parties side, demand on these risks on the insurers side, or readiness to accept them, as well as funds at both parties' disposal, after all it is them who determine risk being traded as market goods. Supply of risk is a direct derivative of the national economy's development and its current status. The insurance sector is an important link to the financial system in every country's economy. It is supplementary to the state social welfare system and, by means of capital accumulation, can constitute a source of financing new investments. It is also important in the context of international financial markets which are characterized by tight connections between particular countries, just like contemporary global economy. This means that economic fluctuations in one country influence the situation in other countries.

The aim of this article is to present the development status of insurance markets in the Visegrad Group in the times of economic slowdown. The analysis of the insurance sector's importance in each of the discussed countries' economies has been carried out, its development status in the years 2008 – 2012 has been presented and the impact of slowdown on its development has been discussed. The fact that the insurance sector in the Visegrad Group is characterized by a stable position in each country's economy, due to high capitalization of entities and safe operational and financial risk management policy conducted by insurers has been pointed out as well.

Keywords: economic slowdown, Visegrad Group, insurance sector, insurance companies, financial security.

DOI:10.7862/rz.2013.hss.35

Tekst złożono w redakcji: czerwiec 2013

Przyjęto do druku: listopad 2013

²¹ Dr Ryszard Pukała, Instytut Ekonomii i Zarządzania, Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna w Jarosławiu, ul. Czarnieckiego 16, 37-500 Jarosław, e-mail: ryszard.pukala@interia.pl

ГЕНДЕРНАЯ ИДЕНТИЧНОСТЬ КАК ОТРАЖЕНИЕ СОЦИАЛЬНО-КУЛЬТУРНЫХ ИЗМЕНЕНИЙ ОБЩЕСТВА

В статье исследуются теоретические подходы возникновения, формирования и развития гендерной идентичности как категории. Рассматривается связь гендера с другими социальными категориями, их глубокое и полное взаимодействие и взаимовлияние. Обосновывается, что гендерное различие является не природным, естественным порядком вещей, а служит искусственно созданной системой угнетения. Гендер рассматривается как вечно меняющийся, «текущий», постоянно развивающийся, сложный паттерн, и даже более того, как сам процесс создания, а не как некая традиционная, застывшая, раз и навсегда данная категория. Доказывается, что гендерные различия используются политикой власти для легитимации гендерного неравенства, цель которого – подавление маргинальных групп с целью их подчинения.

Доказывается также, что гендерная идентичность конституируется путем инкорпорирования информации об изменчивости, социально-культурной «податливости» гендера в условиях изменчивости социально-философского дискурса. Доказывается, что изучая в прежде легитимных терминах гендерную идентичность как явление нового социального порядка, мы неминуемо приходим к дихотомии как инструменту анализа, а значит, не можем постичь истинную природу присущего сегодняшней социальной ситуации явления новой гендерной идентичности. Это результируется в осознание того, что гендер как явление вечно изменяющегося дискурса также должен рассматриваться в его постоянном движении, а именно, как континуум, непрерывный процесс.

Ключевые слова: гендерная идентичность, человеческая природа, культура, общество.

TOŻSAMOŚĆ PŁCIOWA JAKO ODZWIERCIEDLENIE SPOŁECZNO-KULTUROWYCH ZMIAN W SPOŁECZEŃSTWIE

W artykule zbadane zostały teoretyczne aspekty powstania, formowania i rozwoju tożsamości płciowej jako kategorii. Rozpatruje się gender – relacje z innymi społecznymi kategoriami, głębokie i pełne ich współdziałanie i wzajemne oddziaływanie. Uzasadniono, że różnica płci nie jest naturalnym porządkiem rzeczy, a służy jako sztuczny system ucisku. Płeć jest postrzegana jako stale zmieniający się, „płynny”, rozwijający się, złożony, a nawet więcej – jako proces tworzenia, a nie rodzaj tradycyjnej, skostniałej, danej raz na zawsze kategorii. Udowodniono, że płciowe różnice są wykorzystywane w polityce władzy do legitymizacji nierówności płci, której celem jest tłumienie i podporządkowanie zmarginalizowanych grup.

Uzasadniono, że tożsamość konstruuje się poprzez inkorporowanie informacji o zmienności, społeczno-kulturowej „ustępliwości” płci w warunkach zmienności filozoficzno-społecznego dyskursu. Udowodniono także, że wykorzystując niegdyś używaną terminologię do badania tożsamości płci jako zjawiska nowego społecznego ładu, nieuchronnie staniemy przed dychotomią jako narzędziem do analizy, a zatem nie potrafimy zrozumieć prawdziwą naturę nowej tożsamości płciowej. Co przetwarza się w uświadomienie tego, że gender jako zjawisko zmieniającego się dyskursu należy również postrzegać w jego ciągłym ruchu, a mianowicie jako kontinuum, nieprzerwalny proces.

Słowa kluczowe: tożsamość płciowa, natura ludzka kultura, społeczeństwo.

DOI:10.7862/rz.2013.hss.36

Tekst złożono w redakcji: czerwiec 2013

Przyjęto do druku: listopad 2013

²² Doc. Eleonora Skiba, Katedra Zarządzania Sferą Produkcyjnej Narodowego Uniwersytetu Górniczego w Dniepropietrowsku, Ukraina, tel. +380 (562) 46-99-36, e-mail: Eleonora.Skiba@mail.ru

W POSZUKIWANIU PIERWSZEJ PRZYCZYNY ZŁA – FILOZOFIA MARIANA ZDZIECHOWSKIEGO

Celem opracowania jest próba analizy twórczości Mariana Zdziechowskiego ze szczególnym uwzględnieniem filozofii zła. Problematyka podejmowana przez polskiego filozofa była jedną z najtrudniejszych i wyjątkowo niemodnych w czasach w których żył. Głównym pytaniem, które stawiał Zdziechowski to pytanie o źródło i genezę zła. Jednak trudność, polega na tym, że „profesor Marian Zdziechowski nie był ekspertem: nie był ani filozofem, ani teologiem, ani psychologiem, ani socjologiem, ani historykiem, ani krytykiem literackim, choć jednocześnie zajmował się filozofią, teologią, psychologią, socjologią, historią i krytyką literacką. W epoce fragmentaryzacji wiedzy, różnicowania i wąsko pojętej specjalizacji spoglądał na zjawiska całościowo, uwzględniając zawsze materialny, psychiczny oraz duchowy wymiar egzystencji człowieka” - tymi właśnie słowami Zenon Chocimski rozpoczyna swą przedmowę do książki "Widma przyszłości, na którą składają się teksty Mariana Zdziechowskiego.

Rozważania zawarte w artykule rozpoczynają się od krótkiego słowa wstępnego wskazującego na inspiracje, którymi kierował się filozof oraz analizy problematyki zła w myśli chrześcijańskiej, ze szczególnym uwzględnieniem św. Augustyna. Początkowo w myśli chrześcijańskiej współistniały dwa ujęcia problemu zła: pesymistyczny oraz optymistyczny. Pierwszy z nich kładł nacisk na to, co było mottem w piśmiennictwie Zdziechowskiego a więc na fakt, że fundamentem świata jest zło, zaś drugi głosił, iż możliwe jest wyzwolenie bytu ze wspomnianego wyżej zła. Oba te przesłania istniejąc jednocześnie, pozwalały uchronić się zarówno przed nieprzystającym do rzeczywistości optymizmem, jak i pesymizmem, manicheizmem i gnozą. Zdziechowski interpretuje myśl Augustyna, a szczególnie *Państwo Boże* jako pierwszą próbę teodycei, która podobnie jak późniejsza koncepcja Hegla chciała oswoić zło, potraktować je jako niezbędny element rozwoju dziejów, konieczny do pełnej harmonii. Tego typu wkomponowanie elementu zła w proces dziejów, niestety zdaniem polskiego filozofa, usprawiedliwia je.

Słowa kluczowe: Marian Zdziechowski, filozofia zła, pesymizm, św. Augustyn.

IN THE SEARCH OF FIRST CAUSE OF EVIL - THE PHILOSOPHY OF MARIAN ZDZIECHOWSKI

The aim of this paper is to analyze the work of Marian Zdziechowski with particular emphasis on the philosophy of evil. The issues taken by the Polish philosopher was one of the most difficult and extremely unfashionable in times in which he lived . The main question that Zdziechowski asked was about the origin and genesis of evil. However, the difficulty lies in the fact that " Professor Marian Zdziechowski was not an expert : he was neither a philosopher nor a theologian, nor a psychologist nor a sociologist, or a historian, or critic, but at the same time he was in philosophy, theology, psychology, sociology, history and literary criticism. In this era of fragmentation of knowledge, differentiation and narrowly understood specialization he looked at the phenomenon holistically, taking into account all physical, mental and spiritual dimensions of human existence " - these are just words of Zenon Chocim with which begins his preface to the book "Future spectrum", which consists of the texts of the Marian Zdziechowski .

The considerations of this article begins with a brief foreword indicating the inspiration that guided the philosopher and the analysis of the problems of evil in Christian thought , with particular emphasis of St . Augustine. Initially, in the Christian thought two shots of the problem of evil coexisted: pessimistic and optimistic ones. The first of them put emphasis on what was the motto of the literature by Zdziechowski so that the fact that the foundation of the world is evil, the other preach that it is possible liberation of existence of the aforementioned evil. Both of these messages, existing at the same time, allowed to protect themselves against not matching to reality optimism and pessimism, Manichaeism and gnosis. Zdziechowski interprets the thought of Augustine, and especially the City of God as the first attempt at theodicy, which, like the later concept of Hegel wanted to tame the evil, treat it as a necessary part of the development of history, necessary to complete harmony. This type of incorporation of the element of evil in the process of history, but according to the Polish philosopher , justifies them.

Keywords: Marian Zdziechowski , the philosophy of evil , pessimism , St . Augustine.

DOI:10.7862/rz.2013.hss.37

Tekst złożono w redakcji: czerwiec 2013

Przyjęto do druku: listopad 2013

²³ Dr Justyna Stecko, Zakład Nauk Humanistycznych, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska, ul. Poznańska 1, 35-084 Rzeszów, tel. 017 8651204, e-mail: jstecko@prz.edu.pl.

DEMOGRAFICZNE I EKONOMICZNE KONSEKWENCJE DRENAŻU KAPITAŁU LUDZKIEGO NA PRZYKŁADZIE PODKARPACIA

W artykule przedstawiono zagadnienie drenażu kapitału ludzkiego oraz skutków ekonomicznych i demograficznych tego zjawiska. Przepływ ludzi oraz kapitału inwestycyjnego pomiędzy systemami gospodarczymi należy do bardzo istotnych czynników determinujących rozwój współczesnych krajów i regionów. Malejące bariery zmiany lokalizacji oraz zmieniające się uwarunkowania kulturowe powodują coraz większą elastyczność społeczeństw w doborze optymalnego miejsca zamieszkania. Również przedsiębiorstwa, zwłaszcza duże, mogą korzystać z nowoczesnych narzędzi komunikacyjnych czy metod zarządzania, które pozwalają na inwestowanie w niemal dowolnym miejscu na świecie.

Przepływy kapitału mobilnego można analizować w różnym kontekście – krajowym, regionalnym, a nawet lokalnym. W niniejszym artykule przedstawiono sytuację województwa podkarpackiego, skupiając się na procesach odnoszących się do kapitału ludzkiego. Zmiany obserwowane w tym wymiarze są w dużej mierze konsekwencją mechanizmów koncentracji kapitału inwestycyjnego w centrach rozwoju, a więc większych aglomeracjach, których oddziaływanie często wykracza poza jeden region, a niekiedy ma nawet wymiar krajowy (np. Warszawa) czy międzynarodowy (np. Londyn). Tego typu systemy gospodarcze drenują kapitał ludzki innych, słabiej rozwiniętych systemów gospodarczych, powodując stopniowe pogorszenie się ich konkurencyjności.

Ze względu na konsekwencje ilościowe w artykule skupiono się na procesie migracji międzywojewódzkiej, która aktualnie stanowi najbardziej istotny mechanizm drenażu. Zjawisko to poddano analizie z perspektywy strategicznej, traktując jako jedną z istotnych determinant rozwoju Podkarpacia w długim okresie. Zidentyfikowano także główne konkurencyjne systemy gospodarcze, oceniając siłę ich oddziaływania na sytuację w omawianym regionie.

Słowa kluczowe: kapitał ludzki, potencjał rozwojowy, Polska Wschodnia, rozwój społeczno-gospodarczy

THE DEMOGRAPHIC AND ECONOMIC CONSEQUENCES OF HUMAN CAPITAL DRAIN EXEMPLIFIED BY THE PODKARPACKIE VOIVODESHIP

The article presents the issue of human capital drain and the economic and demographic consequences of this phenomenon. Movement of people and investment capital between the economic systems is one of the very important factors determining the development of today's countries and regions. Decreasing barriers to changing the location and changing cultural considerations are causing more and more flexibility in choosing the optimal place to live. Businesses, especially large can benefit from modern communication tools and management methods, that will allow them to invest in almost anywhere in the world.

Movements of capital can be analyzed in different context – national, regional, and even local. In this article shows the situation of the Podkarpackie Voivodeship, focusing on the processes relating to human capital. Changes observed in this dimension are largely a consequence of the concentration of investment capital in development centres, and larger metropolitan areas, which impact often goes beyond one region, and sometimes even has a national dimension (e.g. Warsaw) or international (e.g. London). This type of economic systems cause the human capital drain, the less developed economies, causing progressive deterioration of the competitive position.

Due to the quantitative implications of the article focuses on the intervoivodeship migration process, which currently represents the most significant drain mechanism. This phenomenon was analysed from a strategic perspective, as one of the major development determinants of Podkarpackie Voivodeship development in long term. Also identified the main competitive economic systems in assessing the strength of their impact on the situation in the region.

Keywords: human capital, development potential, Eastern Poland, social-economic development.

DOI:10.7862/rz.2013.hss.38

Tekst złożono w redakcji: maj 2013

Przyjęto do druku: listopad 2013

²⁴Dr Jacek Strojny, Katedra Ekonomii, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska,
al. Powstańców Warszawy 8, 35-959 Rzeszów, tel. (0-17) 8651529, e – mail: jstrojny@prz.edu.pl

ФИНАНСОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ РАЗВИТИЯ КОРПОРАЦИЙ США В ПОСТКРИЗИСНЫЙ ПЕРИОД

Исследуются финансовые механизмы развития корпораций США. Выдвигается гипотеза о наличии резкого контраста между состоянием американской экономики в целом и экономическим положением корпораций США. Утверждается, что рекордные прибыли компаний являются отчасти прямым следствием высокой безработицы, поскольку корпорации сократили издержки на заработную плату, что привело к росту производительности труда. Представляется, что преодоление последствий финансово-экономического кризиса и рецессии произошло благодаря активным действиям государства и, в частности, его огромной финансовой помощи частным компаниям. От корпораций ожидалось реинвестирование прибыли и наём новых сотрудников, но это не произошло. Обосновывается мнение, что низкий уровень покупательского спроса в сочетании с отсутствием у корпораций стимулов для реинвестирования в экономику порождает опасность затяжного послекризисного застоя. Представляется, что важным финансовым механизмом роста прибыли корпоративного сектора стал факт, что во время кризиса компании существенно сократили свои издержки за счет массовых увольнений персонала и значительного снижения вложений в основной капитал. Сделан вывод, что стимулирование экономики кредитно-денежными мерами оказалось недостаточным для начала экономического оживления. Стимулирующие и антикризисные меры, предпринятые американской администрацией, привели к окончанию рецессии, но их пока недостаточно для обеспечения активного оживления экономики. К тому же, антикризисные мероприятия жестко ограничены необходимостью строгого контроля за расходной частью государственного бюджета. Проанализированы процессы слияний и поглощений корпораций, свидетельствующие о их экономической активности, принципиальной готовности перестраивать свою структуру, гибко реагировать на сигналы рынка и при появлении достаточной экономической мотивации начать расширять производство.

Ключевые слова: США, финансы, корпорация, механизм, кризис

FINANSOWE MECHANIZMY POKRYZYSOWEGO ROZWOJU KORPORACJI W USA

W artykule zbadano finansowe mechanizmy rozwoju korporacji w USA. Sformułowano hipotezę o wystąpieniu ostrego kontrastu pomiędzy ogólnym stanem gospodarki USA i sytuacji ekonomicznej amerykańskich korporacji. Stwierdzono, że rekordowe zyski kompanii są częściowo bezpośrednim skutkiem wysokiego bezrobocia, ponieważ korporacje obniżyły koszty, związane z płacami, co doprowadziło do wzrostu produktywności. Wydaje się, że przezwyciężenie kryzysu finansowego i recesji było skutkiem działalnością państwa, a w szczególności, ogromną pomocą finansową dla firm prywatnych. Od korporacji oczekiwano reinwestycji i zatrudnienia nowych pracowników, ale tak się nie dzieje. Uzasadnia się opinia, że niski poziom popytu, w połączeniu z brakiem zachęt dla przedsiębiorstw do ponownych inwestycji w gospodarce po kryzysie stwarza niebezpieczeństwo długotrwałego zastoju. Wydaje się, że istotnym finansowym mechanizmem dla wzrostu zysku w sektorze korporacji był fakt, że w czasie kryzysu firmy znacznie zmniejszyły koszty poprzez masowe zwolnienia pracowników i znaczne zmniejszenie inwestycji w środki trwałe. Stwierdza się, że stymulowanie gospodarki za pomocą bodźców pieniężno-kredytowych okazało się niewystarczające aby rozpocząć naprawę gospodarczą. Stymulacyjne i antykryzysowe działania podejmowane przez administrację USA, doprowadziły do końca recesji, ale są niewystarczające do aktywnego ożywienia gospodarki. Ponadto, działania antykryzysowe ściśle ograniczone przez konieczność ścisłej kontroli wydatków budżetu państwa. Analiza procesów fuzji i przejęć korporacji, wskazuje na aktywność gospodarczą przedsiębiorstw, zasadniczą gotowość do zmiany struktury, elastycznego reagowania na sygnały rynkowe, i, pod warunkiem wystarczającej motywacji ekonomicznej, rozszerzenia produkcji.

Słowa kluczowe: USA, finanse, korporacja, mechanizm, kryzys.

DOI:10.7862/rz.2013.hss.39

Tekst złożono w redakcji: czerwiec 2013

Przyjęto do druku: listopad 2013

²⁵ Prof. dr hab. Anatolij Tkach, Katedry Finansów i Bezpieczeństwa Ekonomicznego, Narodowy Uniwersytet Transportu Kolejowego im. W. Łazarjana w Dniepropietrowsku, Ukraina, e-mail: tkach_aa@mail.ru.

SPÓJNOŚĆ WIZERUNKU W POLITYCE

W ostatnich dekadach zaobserwowano stopniowe zmniejszenie znaczenia ideologicznych różnic w programach i poglądach politycznych na rzecz coraz istotniejszej roli cech osobowościowych polityków. Zjawisko to określa się mianem polityki skoncentrowanej na kandydacie. W związku z tym najważniejszym elementem produktu politycznego stali się politycy, a podstawowym warunkiem odniesienia sukcesu wyborczego jest odpowiednio dostosowany do wymogów rynku oraz profesjonalnie wykreowany, spójny wizerunek polityczny.

W pierwszej części artykułu podjęto próbę szczegółowego omówienia pojęcia wizerunku politycznego oraz jego podstawowych komponentów. Zwrócono także uwagę na to, że w dobie polityki skoncentrowanej na kandydacie przed przystąpieniem do kreowania wizerunku polityka ważne jest dokładne poznanie potrzeb i oczekiwań wyborców oraz przyjęcie ich perspektywy. Zauważono ponadto, że działania z zakresu kreacji wizerunku politycznego stają się coraz popularniejsze nie tylko na Zachodzie, ale również w rozwijających się demokracjach posocjalistycznych.

W dalszej części pracy poruszono problem konsekwencji związanych z występowaniem sprzeczności między wykreowanym na potrzeby kampanii wizerunkiem polityka a jego rzeczywistymi cechami (efekt Ottingera).

Następnie przedstawiono kompetencje komunikacyjne polityków w różnych ujęciach, ze szczególnym uwzględnieniem elementów werbalnych i niewerbalnych. Podkreślono rolę spójności pomiędzy przekazem werbalnym i niewerbalnym w budowaniu wiarygodnego wizerunku polityka. Zwrócono także uwagę na różnice kulturowe wpływające na sposoby komunikowania się polityków z wyborcami w różnych krajach.

Słowa kluczowe: wizerunek polityczny, komponenty wizerunku politycznego, efekt Ottingera, kompetencje komunikacyjne polityka.

CONSISTENCY OF IMAGE IN POLITICS

Researchers of the political scene note that in recent decades, the importance of ideological differences in presented programs and political opinions are gradually decreasing in favor of the increasingly important role of personal qualities of politicians perceived by voters. This phenomenon is referred to as the "era of candidate-centered politics". Therefore, a cornerstone of political product became politicians, and the basic condition for success of election is properly adapted to market requirements, professionally created and consistent political image.

In the first part of the article it was attempted to discuss in detail the concept of political image and its basic components. It was also highlighted that in the era of candidate-centered politics before creating a politician's image, it is important to know accurately the needs and expectations of voters and adoption of their perspective. Moreover, it was noted that the activities in the field of political image creation are becoming increasingly popular not only in the West but also in the emerging post-socialist democracies.

In the following part of the article, the problem of consequences related to a conflict between the politician's image created for campaign reasons and their actual characteristics (Ottinger effect) was raised.

Next, the communicative competence of politicians from different perspectives were presented with particular emphasis on verbal and non-verbal elements. The role of coherence between verbal and non-verbal message in building a credible image of a politician was highlighted. Also, the purpose of the article was to focus attention on the cultural differences that affect how politicians communicate with voters in different countries.

Keywords: political image, components of political image, Ottinger effect, communicative competence of politician

DOI:10.7862/rz.2013.hss.40

Tekst złożono w redakcji: czerwiec 2013

Przyjęto do druku: listopad 2013

²⁶ Mgr Iwona Wojciechowska, Zespół Szkół Ekonomicznych im. Marii Skłodowskiej-Curie w Rzeszowie, e-mail: iwojciechowska@op.pl